

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการวิจัย “การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชโรงพยาบาลศรีธัญญา” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้รูปแบบการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) ได้แก่ เอกสาร/วารสาร บทความทางวิชาการ การประชุมสัมมนา รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการประกอบการศึกษาต่อไป
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการศึกษาและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่มาพบนักสังคมสงเคราะห์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีธัญญา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกตัวอย่าง กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่มาพบนักสังคมสงเคราะห์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีธัญญา โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ คือ

1. เป็นสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน
2. ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารภาษา
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

จากข้อมูลสถิติรายงานประจำเดือนของกลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ พบว่าจำนวนผู้ป่วยที่มาพบนักสังคมสงเคราะห์ แผนกผู้ป่วยนอก 6 เดือนที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2551 พบว่า เดือนมกราคมมีจำนวน 697 ราย กุมภาพันธ์ จำนวน 667 ราย มีนาคมจำนวน 658 ราย เมษายน จำนวน 559 ราย พฤษภาคม จำนวน 604 ราย และเดือนมิถุนายน จำนวน 647 ราย คิดเป็นจำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยต่อเดือน คือ 639 ราย โดยคิดความคลาดเคลื่อน 10% ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงใช้การเก็บข้อมูลจากครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่มาพบนักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 1 ราย/จำนวนผู้ป่วย 1 ราย ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2551 จำนวนประชากรที่

ใช้ทั้งหมด 234 ราย โดยเทียบสัดส่วน ตามขนาดตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (ศศิปพัฒน์ ยอดเพชร. 2549 : 162) จำนวนสมาชิก 600 คน ใช้ขนาดตัวอย่าง 234 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มประชากรตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัย และการศึกษาจากแนวคิดต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวผู้ป่วยจิตเวช ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์ ระยะเวลาการดูแล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโรคจิตเวช ได้แก่ สาเหตุ อาการ และวิธีการรักษาโรคทางจิตเวช

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครอบครัวต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช ได้แก่ ด้านการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านการสนับสนุนด้านสิ่งของและกายภาพ ด้านการสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของครอบครัว

3.3 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข และเลือกเฉพาะข้อความที่มีความเที่ยงตรงมาใช้ในการสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง Pre-test กับกลุ่มประชากร คือ ครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่มาพบนักสังคมสงเคราะห์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีรัศมิ์ จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องภาษา ข้อคำถาม และนำข้อมูลมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

ตารางที่ 3.1
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ประเด็นคำถาม	ค่า Alpha	
	การทดสอบ pre-test	การทดสอบของจริง
ชุดแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคทางจิตเวช	.753	.790
ชุดแบบสอบถามทัศนคติของครอบครัวผู้ป่วยจิตเวช	.794	.850
ชุดแบบสอบถามบทบาทหน้าที่ของครอบครัวผู้ป่วยจิตเวช	.769	.811
ชุดแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวผู้ป่วยจิตเวช	.797	.872

เมื่อได้ผลการทดสอบ จึงนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพ ไปใช้กับกลุ่มประชากรที่จะศึกษาต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) โดยเก็บจากครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชที่มาพบนักสังคมสงเคราะห์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีรัศมิ์ จำนวน 234 ราย ซึ่งมีผู้ช่วยนักวิจัยในการช่วยเก็บข้อมูล ได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ กลุ่มงานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลศรีรัศมิ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science หรือ SPSS) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การทดสอบด้วยค่า การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) โดยกำหนดให้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) และวิธีทดสอบความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

การวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงจำนวนร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคจิตเวช ใช้การวิเคราะห์โดยคำนวณหา ค่าร้อยละ มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (ใช่,ไม่ใช่) ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามถูกต้องจะได้ 1 คะแนน หากตอบไม่ถูกต้องจะได้ 0 คะแนน โดยคำตอบที่ถูกต้องของข้อคำถาม คือ ตอบใช่ในข้อ 1,2,3,4,5,8,9,10,11,12,13,14, 15,16,17,19,20 และตอบไม่ใช่ในข้อ 6,7,18

จากนั้นเมื่อรวบรวมคะแนนจากผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว จัดกลุ่มแบ่งระดับความรู้ ความเข้าใจเป็น 3 ระดับ ดังนี้

0-6 คะแนน	หมายถึง ครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคจิตเวชในระดับน้อย
7-13 คะแนน	หมายถึง ครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคจิตเวชในระดับปานกลาง
14-20 คะแนน	หมายถึง ครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคจิตเวชในระดับมาก

ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช ใช้การวิเคราะห์โดยคำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะของแบบสอบถามจะให้ผู้ตอบทำ

เครื่องหมาย $\surd$ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น จำนวน 11 ข้อ ซึ่งมีทั้งคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ โดยตรวจให้คะแนน ดังนี้

ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก ได้แก่ข้อ 24,25,26,28,30 การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1
ระดับความคิดเห็นน้อย	ได้คะแนน	2
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ได้คะแนน	3
ระดับความคิดเห็นมาก	ได้คะแนน	4
ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ได้คะแนน	5

ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ ได้แก่ข้อ 21,22,23,27,29,31 การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ได้คะแนน	5
ระดับความคิดเห็นน้อย	ได้คะแนน	4
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ได้คะแนน	3
ระดับความคิดเห็นมาก	ได้คะแนน	2
ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ได้คะแนน	1

4. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครอบครัวต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ใช้การวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะของแบบสอบถามจะให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย $\surd$ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีทั้งคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ โดยตรวจให้คะแนน ดังนี้

ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก ได้แก่ข้อ 32,33,34,35,36,37,38,39,40,41 การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1
ระดับความคิดเห็นน้อย	ได้คะแนน	2
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ได้คะแนน	3
ระดับความคิดเห็นมาก	ได้คะแนน	4
ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ได้คะแนน	5

ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ ได้แก่ข้อ 42,43,44,45,46 การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ได้คะแนน	5
ระดับความคิดเห็นน้อย	ได้คะแนน	4
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ได้คะแนน	3
ระดับความคิดเห็นมาก	ได้คะแนน	2

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้คะแนน 1

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช ใช้การวิเคราะห์ โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะของแบบสอบถามจะให้ ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็น จำนวน 32 ข้อ การเลือกคำตอบ 5 ระดับ ซึ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด

การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ได้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ได้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ได้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ได้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ได้คะแนน	1	คะแนน

6. เกณฑ์การให้คะแนนใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เป็นการให้ คะแนนข้อคำถามของส่วนที่ 3-5 โดยกำหนดจาก

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

$$\text{แต่ละช่วงชั้นห่างกัน} = .08$$

คำถามเชิงบวก

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

คำถามเชิงลบ

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

7. เกณฑ์การให้คะแนนภาพรวมของข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช บทบาทหน้าที่ของครอบครัวต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวต่อผู้ป่วยจิตเวช แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดจาก

$$\text{ความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

$$\text{แต่ละช่วงชั้นห่างกัน} = 1.33$$

ซึ่งสามารถกำหนดเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยได้ 3 ระดับ โดยใช้วิเคราะห์รายละเอียดในภาพรวม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก

การนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวผู้ป่วยจิตเวชโรงพยาบาลศรีรัษฎา” ผู้วิจัยจะนำเสนอในรูปแบบการบรรยายประกอบตารางแสดงข้อมูล